

Surfplattan som pedagogiskt verktyg i förskolan

Ett hjälpmedel för att uppnå läroplanens mål

Helena Svensson
Veronica Johansson

2013

Examensarbete, Grundnivå (högskoleexamen), 15 hp
Didaktik
Läraryrket

Handledare: Fredrik Lindstrand
Examinator: Åsa Morberg

Johansson, Veronica & Svensson Helena (2013). *Surfplattan ett pedagogiskt verktyg i förskolan*. Examensarbete i didaktik. Lärarprogrammet. Akademin för utbildning och ekonomi. Högskolan i Gävle.

Sammanfattning

Syftet med detta examensarbete är att undersöka förskolepedagogernas inställning till surfplattan som ett verktyg i förskolan. Ser man den som ett hjälpmedel för strävan mot läroplanens mål eller används den som tidsfördriv till barnen genom att endast spela slumpmässigt valda spel?

För att undersöka detta har vi intervjuat en förskolechef, sju förskolepedagoger och en IKT-pedagog, som alla är verksamma i mellersta Sverige. För att styrka det vi får fram i intervjuerna har vi även gjort observationer på två förskolor.

Resultatet visar att förskolepedagogerna upplever surfplattan som ett extra komplement som kan underlätta deras arbete. Användningen av surfplattan varierar mellan de förskolor vi besökt. Vi upplever att det är förskolechefens engagemang som styr intresset för användning av surfplattan i verksamheterna.

Förskolepedagogerna beskriver att barnen lär sig surfplattan snabbt och att den passar även de yngsta barnen i jämförelse med den stationära datorn. De förklarar även att det sker mer samspel mellan barnen än det tidigare gjort vid traditionellt sällskapsspel. Men de säger också att det skapar mer stress eftersom det är så enkelt att byta spel.

Nyckelord

Surfplatta, förskola, pedagogens roll, IKT, förskolechefens roll

Innehållsförteckning

Kapitel 1 Inledning och bakgrund.....	6
Läroplanen	7
Begreppsförklaring	7
Syfte och frågeställningar	8
Kapitel 2 Tidigare forskning	9
Surfplattan i förskolan.....	9
Surfplattan vs datorn.....	9
Surfplattans framfart i samhället.....	9
Pedagogers syn.....	10
Problematik med användningen.....	10
Kapitel 3 Metod.....	11
Metodval.....	11
Intervjuer.....	11
Genomförande av intervjuer.....	11
Observationer.....	12
Reflektion kring valda metoder.....	12
Kapitel 4 Resultat.....	14
Surfplattan som pedagogiskt verktyg.....	14
Användningen av surfplattan.....	14
Pedagogernas utbildning.....	14
Förskolechefen.....	15
Observationer som komplement.....	15
Användning påverkades.....	16
Kapitel 5 Diskussion.....	17
Inställning till användningen av surfplattan.....	17
Användningen av surfplattan i förskolan.....	17
Förskolechefen.....	18
Sociokulturellt perspektiv.....	20
Avslutning.....	21
Fortsatt forskning.....	21
Referenser.....	22
Bilaga 1.....	23

Kapitel 1 Inledning och bakgrund

Dagens tekniska utveckling går framåt i ett raskt tempo och man kan se en markant ökning av teknik i samhället. Information och kommunikationsteknik (IKT) är idag en central del i våra liv. Dagligen används olika former av IT-verktyg, vi skickar e-post och vi söker efter information på webben. Datorer har blivit en naturlig och självklar del i förskolan och skolan. Medierådets undersökning 2010 påvisar att de flesta barn i åldrarna två till nio år hade tillgång till tv, dator, internet och spelkonsoler i hemmet. Undersökningen visade därmed att IT är en del av barnens vardag redan i en tidig ålder. Därför har vi valt att undersöka hur pedagogerna som arbetar i förskolan idag ser på användningen av IT och deras inställning till surfplattan som hjälpverktyg. Enligt läroplanen ska olika medier vara en del av förskolans verksamhet och informationsteknik bör vara en del av barnens skapande.

Förmåga att kunna kommunicera, söka ny kunskap och kunna samarbeta är nödvändig i ett samhälle präglad av ett stort informationsflöde och en snabb förändringstakt.

Förskolan ska lägga grunden till att barnen på sikt kan tillägna sig de kunskaper som utgör den gemensamma referensram som alla i samhället behöver.

(Lpfö98, reviderad 2010)

Gällhagen och Wahlström (2011) beskriver hur både yngre och äldre barn har tagit emot den nya tekniken väl och hanterar exempelvis touchmobiler och surfplattor utan några större svårigheter. Jedeskog (1993) skriver att det var på 1980-talet som skolorna i Sverige fick bekanta sig med den stationära datorn för första gången och sen dess har utvecklingen gått framåt och nästan varje förskola har en egen dator och surfplatta. Innan vi började lärarprogrammet mötte vi både pedagoger och föräldrar som var rädda att tekniken skulle ta över leken i förskolorna och att surfplattan och övrig IT som ett hjälpmedel skulle bli en överkonsumerad leksak. Enligt läroplanen ska barnen erbjudas en miljö som präglar samhället, idag är vi beroende av tekniken och vi lever i ett informationssamhälle. Rönneberg (2006) påstår att barns "lekår" har kortats ner med tre-fyra år och hon beskriver även hur barns fritid idag främst består av TV-tittande. Detta gör att vi anser att IT i skolan inte ska användas utan någon pedagogisk baktanke. Barnen använder datorer, surfplattor och mobiltelefoner i hemmet och därför anser vi att det är viktigt att de används med ett genomtänkt syfte i förskolan. De flesta barn möter idag den moderna tekniken i tidig ålder redan i hemmet.

I många tidningsartiklar och bland bloggar kan man se ett väldigt stort intresse för surfplattan i förskolan. Där diskuteras det hur man kan använda surfplattan, vilka appar som är bra och passar in i verksamheten. På många ställen i landet erbjuds även kurser till pedagogerna om hur man kan använda surfplattan. (Nacka kommun 2013, appknapp.se, erikaolsson.se, annalundholm.se, mfl) Två förskolor från Nacka kommun har deltagit i ett projekt, från "plutt till appelskrutt", där beskrivs hur deras användning av modern teknik stödjer lärandet i förskolan. Det de tydligt kunde se var att barnen samspelade och tränade turtagande aktivt. De såg även stora vinster i ökad språkutveckling och även i pedagogers tid på grund av surfplattans lätta tillgänglighet. De menar att innan brukade de ofta leta efter bilder, skriva ut, klippa, laminera och klippa igen.

Vi har inte påträffat mycket forskning kring IT- användning i förskolemiljö men däremot i skolan. På skolverkets hemsida kan man läsa om ett pågående forskningsprojekt som går under namnet ”Appknapp”. Det projektet riktar sig till förskolan. Findahl (2012) har i sin undersökning kommit fram till att år 2012 använde var femte svensk surfplattan och bland barnfamiljer var tredje.

Läroplanen

Läroplanen för förskolan (Lpfö98 reviderad 2010) är det styrdokument som förskolor följer. Där beskrivs vikten av att kunna kommunicera, söka ny kunskap och att samarbeta i vårt samhälle som idag är präglad av ett stort informationsflöde med snabb utveckling.

I läroplanen står även att förskolans uppdrag är att lägga grunden för ett livslångt lärande. Barns nyfikenhet och intressen ska uppmuntras och stimuleras. Multimedia och informationsteknik rekommenderas att användas i skapande och processer i praktiken.

Förskolan ska lägga grunden för ett livslångt lärande. Verksamheten ska vara rolig, trygg och lärorik för alla barn som deltar. Förskolan ska erbjuda barnen en godpedagogisk verksamhet, där omsorg, fostran och lärande bildar en helhet. I samarbete med hemmen ska barnens utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar främjas. (Lpfö 98, Reviderad 2010)

Begreppsförklaring

För att förtydliga för läsaren och därmed öka uppsatsens läsbarhet väljer vi att här beskriva några återkommande begrepp som används genom hela vår studie.

Surfplatta är en mindre variant av en bärbar dator, som även kallas för pektdator. Man styr den med fingrarna och vill man skriva gör man det med hjälp av ett virtuellt tangentbord. Surfplattorna kan anslutas till internet på olika sätt, t ex via så kallad 3G eller genom att ansluta till ett trådlöst nätverk.

IT är förkortning av informationsteknik, ett samlingsbegrepp för de tekniska möjligheter som skapas genom framstegen som görs inom datorteknik och telekommunikation.

IKT är förkortning av informations och kommunikationsteknik och är den del av IT som ska fungera som stöd i kommunikationen mellan människor.

App är en förkortning på applikation. Det är ett tillämpningsprogram som man laddar ner, man laddar själv ner de appar som man vill ha på sin surfplatta. Vissa appar är gratis och vissa kostar pengar.

Förskolepedagog har vi valt att skriva istället för förskollärare därför att alla inte har förskolelärarlegitimation.

(www.ne.se, www.tabletportalen.nu)

Syfte och frågeställningar

Vi lever idag i ett informationssamhälle som i stor omfattning använder sig utav teknik och IT . Vi har i vår studie riktat in oss på surfplattan. Vårt syfte med detta arbete är att undersöka förskolepedagogers inställning till användningen av surfplatta i förskolan och även undersöka hur och när den används.

- När används surfplattan i förskolan?
- Vad beskriver förskolepedagogerna som syftet med att använda surfplattan och finns det några uppsatta mål?
- Hur står sig i sådana fall dessa lokala mål i förhållande till läroplanens mål?
- Hur delaktig är förskolechefen för hur surfplattan används och vad har det för betydelse?

Kapitel 2 Tidigare forskning

När vi har sökt tidigare forskning kring vårt ämne, surfplattan i förskolan, har vi sökt vetenskapliga artiklar och för att hitta dessa har vi sökt i databasen ERIChost. Vid sidan av detta har vi även använt litteratur och avhandlingar. Vid sökning i databasen ERIC har vi brukat sökorden *tablet, preschool, children, setting, kindergarten teachers* i olika kombinationer. Vi har även sökt i Google Scholar med samma sökord utan resultat. Den använda litteraturen i vår studie är ett urval som vi tycker stödjer våra forskningsfrågor på ett bra sätt. Som vi ska visa längre fram i vår uppsats styrker den tidigare forskningen det vi har sett och hört under våra intervjuer och observationer.

Surfplattan i förskolan

I en vetenskaplig artikel om surfplattan i förskolan av Couse och Chen (2010) undersöker de hur surfplattan som ett ritverktyg kan användas i jämförelse med papper och penna. 41 barn i åldrarna tre till sex år observerades med videokamera när de använde surfplattan. Det gjordes enskilda intervjuer med barnen och pedagogerna intervjuades i grupp tillsammans med sina kollegor. Resultatet som forskarna kom fram till var att barnen var väldigt intresserade av surfplattan. Barnen lärde sig snabbt och blev självständigare desto mer de använde den. Barnen visade nästan ingen frustration vid motgångar utan arbetade vidare. På frågan vad de föredrog, surfplattan eller papper och penna svarade 65% av barnen surfplattan.

Pedagogerna uppfattade surfplattan som ett bra verktyg. De beskriver att samhället kräver att man har kunskap inom IT idag. Man såg även att surfplattan gav vissa barn ökad självsäkerhet. Enligt undersökningen fanns de barn som inte tidigare visade upp egen konst men däremot stolt visade upp vad de ritat på surfplattan.

Surfplattan vs datorn

Eugene A Geist (2012) förklarar att små barn kan använda sig lätt utav surfplattan. Det beskrivs hur surfplattan är lättare att använda i jämförelse med datorn. Barnen slipper använda sig utav mus och tangentbord och kan i stället mycket enkelt röra vid skärmen och få snabb respons. Det framställs också hur barnen måste ha ett utvecklat symbolminne för att förstå tangentbordet, vilket de inte behöver vid användningen av surfplattan.

Geist (2012) menar att när de digitala verktygen används på rätt så blir det en bra resurs till något. Surfplattan anser Geist (2012) är ett meningsfullt komplement till barn och förskolan. Att begränsa användningen av digitala verktyg vore enligt Geist (2012) som att ”samma mot strömmen”.

Surfplattans framfart i samhället

Linderoth (2009) menar att den konstanta utvecklingen inom tekniken orsakar att trender kommer och går gällande pedagogisk IT- användning. Han menar även att tekniken spått ha outnyttjade pedagogiska möjligheter. Det vi har fått erfara under tiden vi gjort våra intervjuer är att pedagogerna är rädda att barnen ska gå miste om den aktiva motoriska leken. De vet inte vad de kan använda surfplattan till och därför blir

det huvudsakliga att spela spel. Ljung-Djärf och Tullgren menar att datorn används under sådan tid då pedagogerna inte har någon planerad aktivitet för barnen (Linderoth 2009). Ljung-Djärf (2004) beskriver likaså hur en studie visar att pedagogernas tveksamhet handlar om att datorn uppfattas strida mot verksamhetens grundläggande värden.

Pedagogers syn

Eugene A Geist (2012) beskriver hur små barn idag inte kommer ihåg den tid då det inte fanns internet, datorer och surfplattor men att de vuxna som arbetar inom förskolan idag växte upp i ett samhälle som såg helt annorlunda ut. Då fanns inga datorer och surfplattor att tillgå, detta skapar en generationsklyfta. Linderoth (2009) menar också att pedagoger som arbetar i skolvärlden är rädda att missa någonting genom att vi använder och förlitar oss på tekniken idag.

Problematik med användningen

Problemet med IT och teknik kan vara att pedagoger bara ser svårigheterna med användningen och att de själva anser att de har för lite kunskaper inom ämnet. Det stöds i Specialpedagogiska skolmyndigheten (2008) som beskriver att pedagogerna själva anser att de saknar kompetens och känner sig osäkra med användningen av IT och teknik. De pedagoger som varit med i undersökningen tillhör skolan och de ansåg att IT kan vara till stor hjälp och utvecklande för skolarbeten. Specialpedagogiska skolmyndigheten (2008) påvisar ett resultat från olika studier som visar att fortbildning för pedagogerna inte spelar någon roll om inte pedagogerna aktivt använder sig av de IT kunskaper som de lärt sig. Undersökningen visade att pedagogerna upplevde elevernas naturliga förhållningssätt och kunskaper om IT som hotfullt.

Förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar sin förmåga att urskilja teknik i vardagen och utforska hur enkel teknik fungerar. (Lpfö 98 (Reviderad 2010))

Bjurulf (2013) anser att om barnen ska ha möjlighet att uppnå läroplanens mål behövs tillgång till digitala redskap på förskolan och att pedagogerna har den kompetens som behövs för att lyckas utmana barnens nyfikenhet och intressen för digitala verktyg. Det hjälper inte om de digitala verktygen finns om ingen vet hur de kan användas eller till vad. Pedagogernas inställning och kunskaper har stor påverkan enligt Bjurulf (2013)

Kapitel 3 Metod

Metodval

Syftet med vår studie är att undersöka hur pedagogernas inställning är till surfplattan som pedagogiskt verktyg. Även vad förskolechefen hade för syfte när surfplattorna inhandlades. Vi valde att göra kvalitativa undersökningar som passar bra när man vill ta reda på hur människor känner, tänker och resonerar runt ett förbestämt ämne enligt Trost (2005) och Kvale och Brinkmann (2009).

Intervjuer

Val av metod måste ske i anslutning till vad det är för resultat man vill få fram. Vill man göra en undersökning med väldigt många deltagare kan en kvantitativ undersökning vara lättast, till denna räknas enkätundersökningar. Vi valde bort denna undersökningsmetod då vi ansåg att vi skulle få ut mer av vår studie om vi träffade våra intervjupersoner. Vi anser att frågor i en enkät ofta är slutna och det finns inget utrymme för intervjupersonerna till att reflektera och ge ett mer utvecklat svar och det ser vi som viktig information till vårt arbete. Vi har även gjort några observationer som vi kan använda som stöd till det material vi får fram i intervjuerna. Enligt Trost (2005) utmärks kvalitativa intervjuer av att man som intervjuare ställer enkla raka frågor och tillbaka får man komplexa och innehållsrika svar. Den kvalitativa intervjun ger oss större möjlighet att ställa följdfrågor och diskutera än vad en kvantitativ intervju skulle göra. Trost (2005) menar att efter att alla intervjuer är klara sitter man med ett rikt material som man kan arbeta vidare med.

Trost (2005) använder sig av ordet standardisering och med det menar han i vilken utsträckning frågorna och situationen är den samma för alla intervju personer. Vi har arbetat med standardisering i låg grad som Trost (2005) menar är att man formulerar sig efter den intervjuades språkbruk. Tar frågorna i den ordning som passar, ställer de följdfrågor som passar i just den intervjun, låg grad av standardisering har stora variationsmöjligheter. Vi har utformat frågor som är relevanta till våra forskningsfrågor och utöver de skrivna frågorna har vi spontant ställt följdfrågor.

Vi har försökt att hålla en hög grad av strukturering på våra frågor för att få ut så mycket som möjligt av intervjuerna. För att de som blir intervjuade ska förstå vårt syfte har vi i förväg skickat våra frågor till dem. För att ge ett understöd i våra intervju svar borde vi kanske ha kompletterat med anteckningar på kroppsspråket på dem vi har intervjuat. Kvale och Brinkmann (2009) menar att anteckningar på kroppsspråket, tonfall och ansiktsuttryck är ett värdefullt komplement till de transkriberade intervjuerna. Genom personernas kroppsspråk kan man få en indikation på hur personerna ställer sig till vissa påståenden och om man bör fördjupa sig i vissa frågor.

Genomförande av intervjuerna

Kontakten med de berörda förskolorna, förskolechefen och IKT- pedagogen togs per telefon. Där presenterade vi vår studie och frågade om de kunde tänka sig att ställa upp på att bli intervjuade. Alla intervjuer har vi gjort på plats för att det ska bli så kvalitativt som möjligt. Att göra intervjuerna på plats har resulterat i att vi har ställt följdfrågor.

Vi har intervjuat en förskolechef, en IKT pedagog, sju förskolepedagoger, alla verksamma i mellersta Sverige. Pedagogerna är både manliga och kvinnliga och har arbetat med surfplattan olika mycket, men gemensamt för samtliga är att de haft tillgång till den i ca 2 år.

Vi spelade in alla våra intervjuer med hjälp av en mobiltelefon. Denscombe (2009) beskriver att genom att spela in intervjuer med hjälp av en diktafon kan resultera i att intervjupersonen hämmas. Detta var inget vi upplevde, snarare tvärtom, intervjuerna blev lättsamma när vi inte behövde anteckna allt som sades, vi hade intressanta diskussioner. Intervjuerna blev mer som ett vardagligt samtal kring surfplattan.

Nackdelarna med att spela in intervjuerna enligt Denscombe (2009) är att bara de talade orden spelas in och man missar den icke verbala kommunikationen. Trost (2005) skriver att själva tonfallet och ordvalen får man med och man har möjlighet att upprepa intervjun flera gånger och ordagrant skriva vad som sagts. Nackdelarna enligt både Denscombe (2009) och Trost (2005) är att det tar tid att transkribera.

Vid kvalitativa intervjuer är det fördel att samtliga som skriver arbetet är med vid intervjuerna och transkriberingen enligt Trost (2005). Minnet är en oerhört viktig ingrediens vid tolkning och analys, sådant får man inte ner oavsett hur noggrann man är vid transkriberingen. Intryck vid intervjuer kan man bara få om man själv har varit där, lika så det man ser och hör och läser mellan raderna. Detta har vi tagit fasta vid och därför har vi båda varit närvarande vid alla intervjuerna.

Vi har båda närvarat vid intervjuerna för att efteråt kunna transkribera och diskutera utifrån hur vi tolkat intervjun. Under vår transkribering har vi endast skrivit ner de ord som sagt, vi har ej tagit med pauser eller övriga ljud som t ex skratt, hostningar mm. Vi har tillsammans lyssnat på intervjuerna och antecknat var för sig för att få fram så mycket som möjligt. Det material vi samlat in har vi ställt mot våra forskningsfrågor och det är den informationen som vi lagt fokus på.

Observation

För att kunna jämföra pedagogernas ord med deras handlingar så har vi gjort några korta observationer på två förskolor där vi även utfört våra intervjuer. Observationstekniken var att sitta och se hur pedagogerna deltar i användningen av surfplattan, hur barnen interagerar med den och hur kommunikationen ser ut mellan barn-barn och barn-vuxen. Dessa observationer har skett med papper och penna.

Reflektion kring valda metoder

Vi anser att spela in alla intervjuer med hjälp av mobiltelefonen har varit till stor hjälp. I intervjuerna har vi kunna fokuserat helt på intervjupersonerna och litat på att ljudupptagningen fungerat. I efterhand så kom vi på att vi borde ha spelat in intervjuerna med båda våra mobiltelefoner, vad skulle vi ha gjort om det av någon anledning inte skulle ha blivit inspelat?

Observationerna valde vi att göra när vi arbetat några veckor med vår studie. Det bästa vore om vi hade videofilmade men vi ansåg att vi inte hade tid till att samla in medgivanden från de berörda barnens föräldrar. För att observationerna skulle bli bra

utan videoinspelning närvarade vi båda under observationerna. Vi kunde sedan diskutera tillsammans det vi sett och de anteckningar vi gjort.

Kapitel 4 Resultat

I resultatdelen presenterar vi resultatet av vår studie, där kommer vi att ta upp hur surfplattan används som ett pedagogiskt verktyg. Det framkommer hur surfplattans användningsområden skiljer sig mellan de olika förskolorna. Det tas även upp vad pedagogerna har för utbildning och hur förskolechefen ser på surfplattan.

Surfplattan som pedagogiskt verktyg

Surfplattan som ett pedagogiskt verktyg är vad IKT pedagogerna på Mediacentrum rekommenderar när vi gjorde en intervju med honom om pedagogers inställning till surfplattan i förskolan. Han beskriver hur de allra flesta pedagoger har en positiv inställning till användningen av surfplattan oavsett ålder. Han menar dock att de flesta som kommer på hans snabbkurser vill lära sig specifika pedagogiska appar de kan använda tillsammans med barnen, men han förespråkar att allt kan bli pedagogiskt bara man gör det till det. Han betonar också vikten av att innan tänka ut vad man ska använda surfplattan till, med det menar han att det är viktigt att ha ett syfte med användningen. Han pratade varmt för att använda surfplattan som ett dokumentationsverktyg. Att fotografera barnen, fotografera barnens teckningar och låta de prata in en berättelse om teckningen som sedan kan användas vid t ex föräldrasamtal. Han menar att surfplattan har mängder av möjligheter, det gäller bara att sätta sig in och lära sig dem, att våga prova.

Användningen av surfplattan

I den mindre orten där vi gjorde de flesta av våra intervjuer såg användningen ungefär likadan ut på samtliga förskolor, den användes för att spela spel och fotografera. En av pedagogerna beskrev surfplattan som ett ”Tidsfördriv, en extra fröken”

I den intervjun som vi gjorde i den större staden såg användningen helt annorlunda ut. Där var surfplattan ett pedagogiskt verktyg. Alla pedagoger hade en varsin surfplatta där de hade all dokumentation om barnen, läroplanen, mailen och framförallt möjligheten att ta med sig surfplattan hem för att planera eller bara lära sig mera genom att testa sig fram med olika appar som kan vara användbara. Pedagogerna som arbetar på den mindre orten var överens om att det var för lite med endast en surfplatta per avdelning. De menade att surfplattan skulle bli mer användbar och mer intressant om personalen hade en varsin, eller åtminstone två surfplattor per avdelning.

Pedagogernas utbildning

Pedagogerna vi intervjuade hade alla gemensamt att de träffat en IKT pedagog och fått tips och idéer på vad surfplattan kan användas till, men ingen hade någon övrig utbildning. I en kommun som vi besökt finns ett Mediacenter där de anordnar träffar där de får information om olika möjligheter med surfplattan eller datorn. Deltagarna kan begära vilket tema de vill fokusera på och få hjälp av Mediacentrum. Några av de intervjuade har besökt Mediacentrum för att lära sig mer om just surfplattan, men upplevde att genomgångarna var tillägnade dem som redan hade vana att använda teknik, vilket resulterade i att de inte hängde med i informationen och tappade snart intresset.

De flesta av deltagarna hade gått PIM som står för praktisk it- mediekompetens, som i huvudsak inriktar sig till datorn. Stora satsningar har gjorts på IKT inom förskolan och skolan enligt Ljung-Djärf (2004) med syfte att förbereda barnen för vårt framtida samhälle, utjämna skillnaderna som finns i tillgång på teknik mellan barnen och bidra till ett lärande.

Förskolechefen

Vi har intervjuat en förskolechef som är verksam i en mindre ort i mellersta Sverige, hon var väldigt positiv till surfplattorna i förskolan. Det var hon och hennes två kollegor på samma ort som tog beslutet att köpa in surfplattorna till verksamheterna. De vill arbeta mot framtiden och där har IT en stor del. De ser det som ett hjälpmedel för pedagogerna och barnen i verksamheten. Cheferna hade läst om surfplattor i förskolan på olika kommuners hemsidor, bloggar och i forskning. De anser att surfplattan är ett hjälpmedel till språket inom förskolan eftersom det är många barn som har ett annat modersmål. Turtagande och social träning är några saker som tränas när surfplattan används.

Förskolechefen berättade att kunskapen hos pedagogerna är viktig. Ingen pedagog har fått gå någon kurs för att få mer kunskap inom området, förutom IT-café träffarna och några lokala träffar med pedagoger i kommunen. Responsen från förskolorna har varit att barnen tycker surfplattan är intressant och det tycker även pedagogerna men de behöver mer kunskap. Detta är något som cheferna behöver arbeta mer med och det är på gång samtidigt som fler surfplattor är beställda. Alla avdelningar i kommunen ska få en varsin surfplatta.

Förskolechefen gjorde en förskola till test förskola, där fick två pedagoger en varsin surfplatta som de fick använda sig utav en sommar. Pedagogerna fick själva prova sig fram hur surfplattan fungerade och de bytte erfarenheter med varandra. Att förskolan hade trådlöst internet var enligt förskolechefen den avgörande faktorn till att det blev just den förskolan.

Att de är på rätt spår är förskolechefen övertygad om men de är långt från själva målet. Hon betonar även att surfplattan inte skall ta över något utan man ska se den som ett verktyg, ett hjälpmedel i arbetet på förskolorna.

Observationer som komplement

Under våra observationer kunde vi se att barnen samspelade både med varandra men även med pedagogerna. De yngre barnen samarbetade även vid några tillfällen tillsammans på plattan. De hjälpte varandra att förstå vad de skulle göra i spelet, både verbalt och fysiskt. Vid våra observationer såg vi inga större tendenser till att det skulle skapa osämja utan barnen väntade på sin tur. Under tiden tittade de på vad det barnet som arbetade med surfplattan gjorde och ibland hjälpte de till.

Att det finns ett stort intresse för surfplattorna går inte att ta miste på i observationerna. När surfplattorna tas fram i verksamheten är det många barn som vill spela. Det används lite olika tekniker när det gäller turtagande på de olika förskolorna. Kan även ha att göra med att den ena förskolan som vi var på är en småbarns avdelning. Hos de yngre barnen fanns en pedagog med hela tiden som hjälpte barnen i deras utforskande med

surfplattan. Pedagogen fanns hela tiden med som en medutforskare, hon ställde frågor och hjälpte barnet framåt. Hon fick även med de andra barnen som satt och väntade på sin tur, de hjälptes åt och skrattade och hade det roligt. Här var det pedagogen som bestämde när det var ett annat barns tur att spela. Det var ingen angiven tid till var och ett av barnen utan det verkade som när barnet som spelade var klar enligt pedagogen var det nästa barns tur. Det var inget barn som protesterade utan alla väntade snällt på sin tur. På den andra förskolan där det var lite äldre barn använde de sig av en äggklocka, när klockan ringde var det nästa barns tur.

När barnen satt med surfplattan satt de tysta och lugna och verkade väldigt koncentrerade. Någon gång när det gällde de äldre barnen så kunde barnet som höll i surfplattan säga åt något annat barn att de ville försöka själv och inte ville ha någon hjälp. Här satt inte pedagogen med hela tiden utan gick ifrån ibland för att göra annat. Men när pedagogen satt där samtalande de om spelet, pedagogen lyssnade på vad barnen var intresserad av och hjälpte dem att hitta ett passande spel.

Vi upplevde det som att det fanns några barn som skulle kunna sitta vid surfplattan väldigt länge om de bara fick, men de fick de såklart inte. Många barn stannade kvar runt surfplattan och tittade fast att de hade spelat klart. Man kunde se att de äldre barnen var väldigt hjälpsamma mot de yngre, de visade och förklarade hur de yngre skulle göra och sedan fick det yngre barnet prova.

Under en observation med ett äldre barn uppmärksammade vi att barnet bara bytte spel hela tiden. Verkade inte hitta något spel som passade. Detta gjorde att hela gruppen med barn som satt och tittade också blev oroliga och efter en stund sa barnet att nu vela han inte spela, så barnet lämnade ifrån sig surfplattan till det barn som var på tur och gick sedan därifrån.

Användningens påverkan

Samtliga förskolor är positiva till den nya tekniken och en av de förskolor, den i staden, har gjort surfplattan till en del av verksamheten. De andra förskolorna, på den mindre orten, har ett framtida mål att den ska bli en del av förskolans verksamhet men har inte kommit så långt ännu. Det beror enligt dem själva på att de inte har tillräckligt med kunskap inom området. Därför har de inget utarbetat syfte eller några mål med surfplattan i verksamheten, den är där för barnen.

Kapitel 5 Diskussion

Förskolepedagogerna i vår studie har alla tagit till sig av den nya tekniken. En förskola har gjort surfplattan till en del av verksamheten, de övriga förskolorna har ambitioner för användning men har inte kommit lika långt. Vårt intresse för denna undersökning uppkom efter vår praktik då vi uppmärksammade enligt oss surfplattans ”onödiga” användning. Den är för kostsam för att bara användas som ett tidsfördriv. Vi tyckte oss ana att surfplattan skulle kunna användas till så mycket mer inom verksamheten.

Inställning till användningen av surfplattan

Samtliga av våra intervjudeltagare har en positiv inställning till surfplattan. Alla beskriver hur de kan tänka sig använda surfplattan mer än vad de gör idag. Text för att dokumentera utflykter, teckningar, aktiviteter och även information till utvecklingsamtal. Det finns olika faktorer som begränsar dem, tid, kunskap och information om användningen. Gällhagen och Wahlström (2011) förespråkar att ta hem surfplattan och ”leka” med den för att få bekanta sig med den och därmed känna sig mer tillfreds för användning. Men eftersom att på de flesta av de förskolor vi besökt haft endast en surfplatta per avdelning är det ingen av personalen som känt sig manad att ta hem den och testa sig fram. Gällhagen och Wahlström (2011) rekommenderar även att ta hjälp från andra, gärna av pedagoger från andra förskolor runt om i Sverige för att få kunskap och tips och idéer på användningsområden. Men för det krävs något som det beskrivs som brist av för pedagoger i förskolan, nämligen planeringstid.

Förskolepedagogerna på de förskolor vi besökt beskriver trots den positiva inställningen till surfplattan en rädsla för att IT ska ta över verksamheterna och att de upplever att många barn idag har svårt att finna sig till ro i den traditionella leken vilket vi anser låter oroväckande. Rönnberg (2006) förklarar att leken sägs vara en skapande verksamhet genom vilket barnet dramatiserar sitt liv och berättar en historia.

Användningen av surfplattan i förskolan

Användningen skiljer sig mellan förskolorna och vi har uppmärksammat att engagemanget och informationen från förskolecheferna varierar och vi upplever att det har betydelse för pedagogernas inställning. Förskolan i staden uppfattar vi som en drivande och engagerad chef, utifrån intervjun från en av de anställda, de använder sig av surfplattan betydligt mer i jämförelse med de förskolor som har en chef som inte propagerar lika starkt för att använda surfplattan som ett hjälpverktyg i verksamhetens vardag. Linderoth (2009) beskriver hur IT:s roll i utbildningsväsendet har framförallt setts som en fråga om att förbättra och effektivisera. För att surfplattan ska fungera som ett hjälpverktyg så bör pedagogerna få en god relation till den och för att det ska vara möjligt har vi insett att det behövs ett personligt engagemang. Viljan måste finnas för att utforska användningsområden på egen hand och troligen på sin egen fritid.

Förskolechefen

Förskolechefen betonade att surfplattan är ett viktigt verktyg i förskolan och att den behövs för att hänga med i tekniken i samhället. I och med att den är så lätt tillgänglig tror hon att surfplattan kommer att bli ett bra hjälpmedel och komplement för både pedagoger och barn

för att uppnå de mål som finns i läroplanen. Förskolechefen menar att de inte kommit så långt än i användningen av surfplattan på förskolorna i hennes kommun. Dels är det ett relativt nytt ämne och pedagogerna har inte fått tillräckligt med kunskap om användningen av surfplattorna. Alla pedagoger har inte hunnit prova på det nya verktyget än då det i dag inte finns surfplattor på alla avdelningar. Ambitionen är att det i alla fall skall finnas en surfplatta på varje avdelning, så pedagogerna kan planera in den i verksamheten och att de på så sätt har ett syfte och ett mål med användningen av surfplattan.

Förskolechefen pratade om att det i läroplanen står om vikten att kunna kommunicera, söka ny kunskap och samarbeta i vårt samhälle som är präglad av ett stort informationsflöde och en snabb förändringstakt. Det står även att förskolan kan använda sig utav multimedia och informationsteknik i både skapande processer och som tillämpning. Här menade hon att surfplattorna lämpar sig väldigt bra, datorerna har funnits i förskolorna i många år men inte används och tagit så stor plats i den planerade verksamheten.

Förskolechefen pratade om att hennes ambition var att surfplattan skulle ta en större plats än vad datorn har gjort, men att den absolut inte skulle ta bort eller ta över någonting annat. Surfplattan ska vara ett hjälpverktyg i förskolan, ett lätt tillgängligt verktyg. Förskolechefen förklarade att i och med att surfplattan är liten och lätt att ta med tror hon att den kommer att tilltala alla pedagoger bara de börjar använda den i verksamheterna. Förskolechefen har själv en egen surfplatta som hon använder och hon menade på att vissa dagar öppnar hon inte ens datorn utan den informationen hon behövde hade hon i surfplattan.

Undersökningar vi har läst av t ex Couse och Chen (2010) , Geist (2012), våra egna observationer och informationen från våra intervjuer belyser bland annat hur lätt och snabbt barn lär sig att använda surfplattan. Den tilltalar barn i alla åldrar men samtidigt åskådliggörs att pedagogen har en viktig roll i användandet enligt Aglassinger (2012). Pedagogerna fyller en viktig funktion för att samarbete och samspel ska ske kring surfplattan. Samspelet och interaktionen mellan barnen och barn-pedagog är av stor betydelse för lärande om man ser det ur ett sociokulturellt perspektiv enligt Säljö (2008). Aglassinger (2012) beskriver att de upplevde användningen av surfplattan som en ”lägereldseffekten”, barnen använde surfplattan tillsammans och samspelade verbalt med varandra. Detta är något som även förskolechefen vi intervjuade pratade om att hon upplevt, hon påpekade även vikten av att se alla barn som egna individer. Barn som har ett annat språk som modersmål kan med hjälp av surfplattan få höra sitt modersmål och även låta sina kompisar få höra.

Förskolechefen är en pedagogisk ledare för all personal i förskolan och har det övergripande ansvaret att verksamheten bedrivs i enlighet men vad som står i läroplanen. Förskolechefen har även ett ansvar enligt läroplanen att förskolorna informerar om dess mål och deras sätt att arbeta och att personalen får den kompetensutveckling som behövs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter. Förskolechefen som vi intervjuade berättade att när de började använda surfplattan hade de på förskolan ett föräldramöte angående detta. En IKT- pedagog var med för att berätta matnyttiga och pedagogiska saker kring surfplattan. Av våra intervjuer har det framkommit att föräldrar är positiv till surfplattans användning i förskolan. Pedagogerna hade upplevt att några föräldrar hade varit lite fundersamma hur länge barnen sitter med surfplattan varje dag. På alla förskolor vi varit på har det varit begränsade tider för barnens användning, 15-30 min varje dag. Pedagogerna upplevde

det som att föräldrarna tyckte det var bra med tidsanvändning så att barnen inte satt hela dagarna utan även gjorde andra saker.

Projektet med att tillgodogöra pedagogernas kunskaper kring surfplattan har enligt förskolechefen bara börjat. Hon menade på att först ska alla avdelningar få en varsin surfplatta att bekanta sig med, alla pedagoger måste få chansen att ”leka” med den innan den används med barnen. Detta håller Gällhagen och Wahlström (2011) med om, de ger tipset att pedagogerna ska ta med surfplattan hem och ”leka” med den. Prova på olika appar, kameran, surfa och utforska vad som finns. Genom att ”leka” och ha roligt med surfplattan kan man lära sig mycket, detta framkom även i några av våra intervjuer med pedagogerna.

För att pedagogerna i förskolan ska kunna utmana, stimulera och uppmuntra barnen till användningen av surfplattan behövs det att pedagogerna enligt Bjurulf (2013) har kunskaper om barnens egna erfarenheter. För att få denna kunskap av vad barnen kan måste pedagogerna gå på upptäcktsfärd med barngruppen och tillsammans undersöka, upptäcka och lära. Som pedagog behöver man också kunskaper och egna erfarenheter för att våga utmana barnen. Bjurulf (2013) tar upp att det kan vara bra att ta sig tid i personalgruppen till att diskutera och byta erfarenheter med varandra om surfplattan. Detta kan vara av stor vikt för de pedagoger som känner sig osäkra. Meningen är att surfplattan ska bli en resurs i verksamheten och det blir den inte genom att man tycker den är skrämmande. Detta är något som även kommit fram i våra intervjuer. Många pedagoger känner sig osäkra kring användningen av surfplattan och därför inte riktigt vet hur de ska använda den i verksamheten.

Förskolechefens inblandning i användningen av surfplattan är enligt oss oerhört viktig. Det är förskolecheferna som tar beslutet att köpa in dem och det är upp till dem hur de vill att de ska användas. I våra intervjuer har det framkommit att förskolechefen har ett syfte och ett mål med användningen, detta har inte pedagogerna i verksamheten som hon är chef över ännu kommit fram till. Detta beror enligt pedagogerna själva på att alla avdelningar ännu inte har tillgång till en varsin surfplatta och att de inte har tillräckligt med kunskap om användningen. Kunskapens betydelse är något som även Gällhagen och Wahlström (2012), Bjurulf (2013) och Specialpedagogiska skolmyndigheten (2008) skriver om som väldigt viktig. Om inte kunskapen finns kommer pedagogerna heller inte att ta till sig surfplattan och göra den till ett verktyg i förskolan. I Specialpedagogiska skolmyndigheten (2008) beskrivs att om pedagogerna får kompetens gällande IKT gäller det att de aktivt använder sig av sina kunskaper.

Utifrån intervjun av pedagogen i den större staden framkom det att de hade ett bra samarbete med förskolechefen. Det var förskolechefen som tagit beslutet att köpa in surfplattorna och delade ut till sex av pedagogerna på förskolan. De fick gå och träffa en IKT-pedagog som delade med sig av hans kunskaper och pedagogerna fick sedan hemma sitta och prova på och sedan utvärderade. Surfplattan är nu ett hjälpmedel för pedagogerna och i den har de idag all dokumentation, handlingsplaner, läroplanen m.m. Surfplattan är alltså till för pedagogerna med självklart får barnen använda den om de frågar. Surfplattan är alltid med i ett dokumentations synpunkt och det är då oftast barnen som dokumenterar. Förskolechefen hade redan från början ett utarbetat mål och syfte med surfplattan som de på förskolan kallar för lärplattan. Syftet och målet med surfplattan skickade förskolechefen ut till alla föräldrar och pedagogerna har bara hört positiva kommentarer om surfplattans användning i verksamheten. Den är en del av verksamheten men används enligt dem själva mest av pedagogerna, just nu finns ingen

samverkan mellan olika förskolor men det är något som framgår i intervjun att det vore positivt. En förskolepedagog hade varit ut på andra förskolor i området för att dela med sig av sina kunskaper och berätta hur de på hennes förskola arbetar kring surfplattan. Det är viktigt att förskolechefen har ett syfte och ett mål med användningen av surfplattan menar hon vi intervjuar och att chefen berättar det för alla inblandade. På så sätt är alla införstådda med syftet och målet och alla strävar åt samma håll.

När vi tittar tillbaka på våra intervjuer ser vi att kommunikationen mellan förskolechefen och pedagogerna, i den mindre orten, inte verkar ha gått fram. De säger olika saker bland annat får vi höra ett bra syfte och mål med surfplattan av förskolechefen men när vi frågar pedagogerna så har de inte fått någon information om den. Pedagogerna har enligt dem själva bara fått surfplattorna i kartongen och fått höra att den är till för barnen. De har själva fått prova sig fram till hur den fungerar och flera av pedagogerna anser att de har för få surfplattor. På en förskola hade de en surfplatta till tre avdelningar och där ansåg de att de inte ville lägga ner så mycket tid på att få in surfplattan i verksamheten eftersom de aldrig visste hur länge de hade surfplattan.

Sociokulturellt perspektiv

Om vi jämför de inblickar vi fått från de olika förskolorna kan vi konstatera att arbetet med surfplattan kommit olika långt på olika förskolor. Om vi samtidigt för in den information vi fick ifråga om hur man såg på förutsättningarna att använda surfplattan kan vi, utifrån ett sociokulturellt perspektiv, ana att skillnaderna hänger samman hur väl kommunikation och information fungerade.

Den förskolan som arbetade verksamt har tidigare tagit del av andra förskolors arbete, de har även haft en öppen dialog med sin förskolechef om hur de vill och ska uppnå de uppsatta målen.

Det sociokulturella perspektivet grundar sig i Vygotskys tanketraditioner och utgår från att lärandet sker i samspel med andra. Säljö (2000) beskriver att utgångspunkten för ett sociokulturellt perspektiv är att människan är en biologisk varelse med en uppsättning av mentala och fysiska resurser som mer eller mindre är givna av naturen och givna av vilken art vi tillhör. Vi människor föds in i vår värld och där utvecklas vi i samspelet med andra människor. Kunskaper och färdigheter uppstår genom att vi människor är delaktiga och kommunikativa i interaktion med varandra. Grundtanken i ett sociokulturellt perspektiv, enligt Säljö (2000) är att det är genom kommunikation som de sociokulturella resurserna skapas. Men det är även genom kommunikation som de förs vidare.

Linderoth (2009) beskriver hur det sociokulturella perspektivet reser frågan om vilken roll rättstavning har i ett samhälle med rättstavningsprogram, vad som är relevant matematik i ett samhälle där det finns inbyggd miniräknare i varje mobiltelefon och hur man skall se på handstil i ett samhälle där texten i stor omfattning är digital. När vi går till oss själva är användningen av IT i vardagen mycket hög. Idag betalar vi våra räkningar via datorn, vi beställer mat med hjälp av telefonen, vi dokumenterar med vår kamera, vi handlar kläder genom att använda internet, listan kan göras lång. Men vi vill ändå förespråka vikten av att behålla det traditionella inom förskolan. Med det menar vi användning av papper och penna, problemlösning med huvudräkning och att som pedagog alltid ha en plan b med det man planerar och utför praktiskt.

Avslutning

Pedagoger eftersträvar ständigt efter intresseväckande arbetssätt som skapar lust för att lära tillsammans med barnen. Vi anser att det är av stor betydelse att alla verksamheter kan erbjuda många olika verktyg för att hitta en väg till det enskilda barnets lärande. Den direkta responsen som surfplattan ger leder till att barnen behåller koncentrationen. Men å andra sidan har pedagogerna vid intervjuerna påpekat att de upplever att den snabba responsen från surfplattan skapar stress hos barnen. Det visar sig genom att barnen byter spel ofta, innan de avslutat de påbörjade.

Vi tycker att det är intressant att så många förskolor och skolor väljer att köpa in och arbeta med surfplattor fast att man egentligen inte vet så speciellt mycket om den, då det inte finns så mycket forskning kring den. I vår lilla studie tycker vi oss kunna se att arbetet kring surfplattan leder till motivation att lära mer, den tilltalar både pedagoger och barn i alla åldrar. Vi ser användandet av surfplattan i förskolan som bra för alla barn har inte tillgång till den hemma. För att kunna klara dig i dagens samhälle och senare i arbetslivet bör vi människor ha kunskap om olika digitala hjälpmedel. I förskolan skall alla barn få möjligheten att utveckla detta lärande och fått beröra olika digitala verktyg.

Fortsatt forskning

Teknikens snabba utveckling i samhället och dess framfart som pedagogiskt verktyg i förskolan har väckt ett intresse hos oss. Vid eventuell fortsatt forskning skulle dess fokus kunna ligga på barns interaktion med surfplattan. Exempelvis skulle vi vilja titta på barns motorik, språkutveckling och samspel med varandra. Det skulle även vara intressant att undersöka vad barnen själva tycker om surfplattan. Eftersom surfplattan är ett relativt nytt verktyg i förskolan och det framkommer hur satsningar görs på att introducera digitala verktyg så borde användningsområdet ha utvecklats om bara några år då pedagogerna har hunnit bekanta sig mer med dessa redskap. Forskningsmetod för fortsatt forskning i detta ämne vore i så fall observationer, helst med videokamera. Och även att göra intervjuer med barnen.

Referenser:

- Aglassinger, U. m.fl. (2012) *Hur kan iPads stödja lärandet i förskolan? Om hur surfplattor kan möjliggöra arbetet med förskolans läroplan*. Skolportens nummerade artikelserie för utvecklingsarbete i skolan. (PDF) Undervisning & Lärande nr 3 2012 – Skolporten. Tillgänglig: http://www.skolporten.se/wp-content/uploads/2012/04/UL_artikel_3_2012_aglassinger_mfl.pdf (2013-08-23)
- Bjurulf, V. (2013). *Teknikdidaktik i förskolan*. Stockholm: Norstedt.
- Couse, L. J & Chen, D. W (2010). *A tablet computer for young children? Exploring its viability for early childhood education*. Journal of Research on Technology in Education. Vol. 43:1, s. 75-98. (2013-08-23)
- Denscombe, M. (2009). *Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. (2. Uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Findahl, O. (2012) *Svenskarna och Internet 2012*. (PDF) .se/internetstatestik Tillgänglig: <http://www.iis.se/docs/SOI2012.pdf> (2013-08-23)
- Geist, Eugene A (2012) *A Qualitative Examination of Two Year-Olds Interaction With Tablet Based Interactive Technology*. Journal of Instructional Psychology, v 39 n1 p 26-35 2012. 10pp (2013-08-20)
- Gällhagen, L. & Wahlström, E. (2011). *Lär och lek med surfplatta i förskolan*. (1. uppl.) Stockholm: Natur & kultur.
- Jedeskog, G. (1993). *Datorn som pedagogiskt hjälpmedel*. Lund: Studentlitteratur.
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. (2. uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Linderoth, J. (red.) (2009). *Individ, teknik och lärande*. Stockholm: Carlsson.
- Ljung-Djärf, A (2004). *Spelet runt datorn: datoranvändande som meningsskapande praktik i förskolan*. Diss. Malmö: Malmö högskola (2013-08-24)
- Medierådet (2010). *Småungar & medier 2010 : fakta om små barns och ungas användning och upplevelser av medier*. (PDF) Stockholm: Medierådet. Tillgänglig: http://www.statensmedierad.se/upload/Rapporter_pdf/Småungar%20och%20Medier%202010.pdf (2013-08-20)
- Rönnerberg, M. (2006). *"Nya medier" - men samma gamla barnkultur?: om det tredje könets lek, lärande och motstånd via TV, video och datorspel*. Uppsala: Filmförlaget.
- Specialpedagogiska skolmyndigheten. (2008) *It i lärandet för att nå målen*. (PDF) Tillgänglig: http://www.butiken.spsm.se/produkt/katalog_filer/Nr%2000368B.pdf (2013-08-20)
- Sverige. Skolverket (2010). *Läroplan för förskolan Lpfö 98 [Elektronisk resurs]*. ([Ny, rev. utg.]). Stockholm: Skolverket.
- Säljö, R. (2000). *Lärande i praktiken: ett sociokulturellt perspektiv*. Stockholm: Prisma
- Trost, J. (2005). *Kvalitativa intervjuer*. (3. uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Bilaga 1

Intervjufrågor

- Hur kommer det sig att ni började använda surfplattan i er verksamhet?
- Vad har ni för syfte med användningen?
- Hur delaktiga är ni pedagoger i användningen? Har ni fått någon information?
- Använder barnen surfplattan fritt eller är det under pedagogiska ”regler”?
- Har ni läroplanen med i tankarna vid användningen av surfplattan?
- Hur upplever ni de vuxnas inställning (pedagoger, föräldrar) till användningen av surfplattan?
- Hur stor ”plats” tar surfplattan i förskolan och hur ofta används den?
- Är det något som kommer i ”skymundan” på grund av surfplattan?
- Hur upplever ni barnens inställning till surfplattan?